

Colofon

DUIN, jaargang 41, nummer 3,
herfst 2018

ISSN - 0168-7948

Redactie

Bas Arens, Peter van den Berg,
Annelies Boutellier, Adriaan en Sytske
Dijksen, Jos Lap, Arjen Kok,
Marijke Kooijman, Frans Micklinghoff,
Joost van Reisen, Julius Röntgen

Eindredacteur

Antje Ehrenburg - antje-ehrenburg.nl

Hoofredacteur

Arnoud van der Meulen

Fotoredacteur

Ronald van Wijk

Vormgeving en opmaak

René van Rossum
Puffin dtp & fotografie

Druk

Veldhuis Raalte

Redactieadres

DUIN, Postbus 664
2300 AR Leiden
Tel: 071-5143719
stichting@duinbehoud.nl
www.duinbehoud.nl

Donateurschap

Beschermheer/vrouwe vanaf € 100,-
Instellingen € 40,-
Particulieren € 21,-
Studenten / 65+ € 17,-
Losse abonnementen € 60,-

Betalingen

NL38ASNB8804514132
© Stichting Duinbehoud
Nieuwe donateurs van de
Stichting Duinbehoud kunnen
zich aanmelden op het redactieadres.

Bij de voorkant

Coepelduynen
Foto: Nico van Kappel

Inhoud DUIN

is een kwartaaluitgave van de Stichting Duinbehoud. Deze stichting zet zich in voor bescherming en herstel van de oorspronkelijke natuur in de duinen en voor het belang van de natuurgerichte recreant.

6

Coepelduynen

Dit bijzondere duingebied tussen Katwijk en Noordwijk is uniek door zijn prachtige zeedorpenlandschap. Kees Vertegaal en Rolf Roos nemen u mee.

18

Bomenkap in de duinen

Het kappen van bomen heeft vaak uitgesproken voor- en tegenstanders. Twee voorbeelden uit de duinen: Ganzenhoekbos en Schoorlse duinen. Goede communicatie is essentieel.

22

Vogeltrek langs de kust

Vogeltrek is een typisch natuurverschijnsel van de herfst. Langs de kust kun je dan veel vogels zien! Lars Buckx vertelt er meer over.

En verder:

- 2 Column
- 4 Dwars door de duinen
- 10 Duinbehoud op de Waddeneilanden
- 14 Tepelaardsterren
- 16 Duinen in beeld
- 21 Recensies
- 26 Fietsend door de eeuwen heen
- 28 Mijn duin
- 30 Stuifduin
- 32 Duinleven

Sponsors

DUIN wordt gesponsord door PWN, Dunea en Waternet. Samen willen we laten zien dat de duinen het beschermen waard zijn. Stichting Duinbehoud zal zich echter niet laten beperken in het ondernemen van acties die zij noodzakelijk acht.

Glanzende houtmier

Ergens in Meijndel zag ik kale rode bosmieren lopen in kolonnes van zeker twintig exemplaren breed, langs een mensenvoetpaadje. Het mierenpad lag enkele decimeters hoger op een stijlrandje/-kantje/-wandje, en was maar liefst tientallen meters lang. Rode bosmieren zijn vooral bekend om hun mierenhopen.

Een andere opvallende mierensoort is de glanzende houtmier. Zij lijkt op de bekende 'huis-tuin-en-keukenmier', die zwartbruine wegmier genaamd is, maar ook bruine wegmier en zwarte wegmier. De glanzende houtmier is zwarter en glimmender dan de wegmier, en een maatje groter. U moet ze vooral zoeken in kreupelbosjes, waarin ze hun nest uitknagen in een liefst levende boom. Het pad van glanzende houtmieren is totaal anders dan ons bosmierenpad. Meestal snellen houtmieren over takken en takjes, liever dan over de grond. Hun pad is weinig meer dan één mier breed, zodat ze een stapje opzij moeten maken bij elke tegenligger. Soms doorkruist hun pad een zandpad. Maak je een veeg over hun pad, dan zie je de aankomende mieren vertwijfeld zoeken. Na een minuutje hebben ze het vervolgp pad hervonden en het ontbrekende deel gemarkeerd met mierengeur. Bosmieren zijn niet met een veegje van hun stuk te brengen. Zij hebben goede ogen en oriënteren zich behalve met geuren op beelden en zonnestand. Houtmieren zijn

blind en dus afhankelijk van geursporen, Hun pad is noodgedwongen smal. Ze voeden zich met 'luizenmelk', een suikerrijk afscheidingsproduct van luizen. Deze insecten roeren zich nauwelijks en hebben dus weinig energie, weinig suikers nodig.

Zo'n uitgehold stammetje van de houtmier steunt op de buitenrand en wordt ingedeeld in vele kamertjes, die zij maken met houtsplinters, aarde, suikerhoudende sappen en secreten. De wanden worden verstevigd, waarvoor zij een speciale schimmelsoort met zijn allesdoorvlechtende dradenstelsel inzetten.

Om een nieuw nest te beginnen zoekt de houtmierkoningin een nest op van de gele schaduwmier. Ze doodt hun koningin, en laat haar eigen broed verzorgen door schaduwmierwerksters. Houtmieren resteren uiteindelijk. Voor een nieuw nest is die schaduwmier zelf weer afhankelijk van de eerdergenoemde wegmier.

Nieuwe bosmiernesten ontstaan doorgaans door afsplitsing of verhuizing, maar soms door inname van het nest van de grauwwarte mier. Overigens: hout- en bosmier sluiten elkaar uit. Ze hebben hun eigen territorium.

De houtmier kan ook in mensenhuisen huizen. Pas dan op: ze knagen hout. •

Tekst: Peter van den Berg
Foto: Saxifraga-Ab H Baas